

»När man är
full är det inte
så läskigt att dö«

OM ALKOHOLENS ROLL I KRIG OCH
FOLKHÄLSANS BETYDELSE FÖR FRED

 NOCTURUM
NYA PERSPEKTIV PÅ ALKOHOLFRÅGAN

Studieplan

NYKTERHETSRORELSENS
BILDNINGVERKSAMHET

Innehåll

Inledning	3
Kort om Nocturum och rapporten	3
Starta studiecirkel	4
För att räknas som studiecirkel	4
Studiecirkelledarens roll	5
Om NBV	5
Vilka vänder vi oss till?	6
Träff 1	7
Träff 2	9
Träff 3	11
Bonusfrågor	13

Inledning

Den här studiecirkeln utgår ifrån *“När man är full är det inte så läskigt att dö - om alkoholens roll i krig och folkhälsans betydelse för fred”* – en rapport från Tankesmedjan Nocturum, utgiven 2024. Träffarna bygger på att du har läst de kapitel som respektive träff berör.

Kort om Nocturum och rapporten

Tankesmedjan Nocturum har som mål att utforska nya perspektiv på alkoholfrågan. Med rapporten vill de skapa underlag för diskussion och synliggöra vilka intressen, strukturer, normer och traditioner som påverkar vilken roll alkohol, alkohollnormen och berusning har och har haft både innan, under och efter krig och konflikt.

Rapporten handlar inte bara om alkohol och krig, den handlar också om folkhälsa och fred. En god folkhälsa, ett jämlikt och jämställt samhälle är en förutsättning för att bevara och främja fred - men hur når vi dit?

Starta studiecirkel

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av. Kultur, hållbar utveckling, musik eller natur & trädgård. Inget ämne är för litet eller för stort.

Genom gemensamma reflektioner och diskussioner ökar hela gruppens samlade kunskap. De frågeställningar som finns i studiematerialet/studieplanen ska stimulera till diskussioner och samtal, men naturligtvis kan ni också diskutera andra frågor som kommer upp i gruppen. Vill du också starta en cirkel? Hör av dig till din lokala verksamhetsutvecklare. Alla kontaktuppgifter finns på www.nbv.se

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre och max 20 deltagare , varje deltagare ska delta på minst tre träffar och på minst en av de tre första träffarna
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att till exempel träffas en gång per månad
- arbeta en till fyra studietimmar per träff, en studietimme är 45 min
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar

Studiecirkelledarens roll

En viktig uppgift som cirkelledare är att se till att diskussionen hänger ihop med gruppens behov och målsättningen med cirkeln. De samtal ni kommer att föra styrs av era behov. Vissa frågor och övningar kan kännas viktigare än andra och kommer att ta längre tid. Andra frågor kanske leder till angelägna stickspår som ni vill ägna tid åt.

En annan viktig uppgift för cirkelledaren är att vara uppmärksam på att olika synpunkter kommer fram och att alla får komma till tals. När en grupp samlas för att söka nya kunskaper bör alla känna att de synpunkter man har tas tillvara och att de frågor man har kommer upp i gruppen. En del grupper fungerar nästan "av sig själva", men många grupper kan behöva stöd för att diskussionerna ska komma framåt och för att inte några ska dominera.

Det är också studiecirkelledaren som håller kontakten med NBV. Vill du veta mera om att vara cirkelledare så har NBV ett utbildningsprogram där den första delen handlar om din roll som ledare. Mer information om utbildningarna får du via ditt NBV-kontor. Kontaktuppgifter till NBV finns på www.nbv.se

NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, bedriver folkbildningsverksamhet över hela Sverige. Vi är landets äldsta studieförbund med mer än 120 års erfarenhet av folkbildning. Vi lägger särskild vikt vid frågor som handlar om nykterhet, inkludering demokrati & föreningsliv och kulturliv.

Vilka vänder vi oss till

Den här studieplanen vänder sig till dig som är intresserad av samhällsfrågor, folkhälsa och fred. Om människans olika förutsättningar och vilka konsekvenser som krig och konflikt för med sig.

Träff 1

Denna träff baseras på **Kapitel 1 "Alkohol och krig – en historisk symbios"** - om krigsindustri, patriotism och alkohol som politiskt styrmedel.

Samtala och reflektera - välj ett antal frågor och diskutera med varandra i gruppen.

1. Finns det ord eller begrepp i texterna som är svåra att förstå? Är det något ni behöver kolla upp?
2. Hur tror ni att samhället skulle se ut, både då och nu, om ingen hade kämpat för hälsa, demokrati och mot alkoholens negativa effekter? Varför tror ni att det var just nykterhetsrörelsen och kvinnorörelsen som var med och drev på den demokratiska utvecklingen?
3. I texten beskrivs hur länders syn på alkohol i krig och konflikter har förändrats över tid. Varför skiljer det sig mellan länder och vem påverkar opinionen? Tror ni att inställningen till alkohol och krig kommer att fortsätta att förändras i framtiden?
4. Alkoholens roll i krig och konflikter kopplas ofta till begreppet moral, där drickandet ibland ses som "bra för moralen" och ibland som "skadligt för moralen". Varför tror ni att det är så? Vad betyder moral i krig och konflikter, och vad betyder moral för er personligen?

Träff 1 fortsättning

5. Vilken påverkan tror ni att kampanjer som de i USA (och som visas i texten) hade på befolkningen? Hur påverkas ni själva av sådana kampanjer? Har bilderna fler budskap än att uppmana till att konsumera eller inte konsumera alkohol?
6. Bryggerier och fabriker som tillverkar alkohol har setts som en viktig del av vissa länders krigsindustri, både genom att finansiera konflikter ekonomiskt via skatter och genom att leverera en del av produktionen till militären. Varför tror ni att denna koppling finns? Finns det andra industrier som haft en liknande roll?
7. Att koppla ihop alkoholskatt med främjandet av försvaret har förekommit vid flera tillfällen i historien och än idag, även i Sverige. Vad är era tankar kring det?

Träff 2

Denna träff baseras på **kapitel 2 "Soldaten, våldet och alkoholen"** – om alkoholens roll inom militären, maskulinitetsnormer och aggression, samt **kapitel 3 "Alla runt om"** – om hur civilbefolkning, familjer, kvinnor och barn drabbas.

Samtala och reflektera - välj ett antal frågor och diskutera med varandra i gruppen.

1. Finns det ord eller begrepp i texterna som är svåra att förstå? Är det något ni behöver kolla upp?
2. Talesättet i Vietnam, "en man utan alkohol är som en flagga utan vind," speglar idén om att alkohol och manlighet hör ihop. Vad tänker ni om den kopplingen? Hur märks det i så fall i olika kulturer idag? Finns det trender eller rörelser som utmanar denna syn i vår tid?
3. I genomgången av alkoholens roll i Rysslands krig genom historien och även idag beskrivs hur alkoholen varit en del av den ryska kulturen och deras krigshistoria. Vad tänker ni om sambandet mellan kultur och alkoholkonsumtion i krig? Hur påverkar det samhällets syn på konflikter och våld?

Träff 2 fortsättning

4. I djupdykningen kring alkoholens roll i Rysslands invasionskrig i Ukraina beskrivs hur alkoholen gått som en röd tråd genom den ryska kulturen och de krig som Ryssland varit involverade i. Vilka är era reflektioner efter att läst om det?
5. I intervjun om det svenska försvaret nämns en förändrad alkoholkultur med nolltolerans, samtidigt som alkoholkulturen vid utlandstjänst ses som en stor risk. Vad tror ni att Sveriges NATO-inträde kan innebära för utmaningar kring alkohol och nolltoleransen?

Träff 3

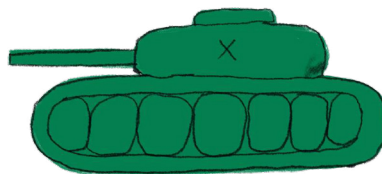
Denna träff baseras på **kapitel 4 “Efter kriget”** – om utmaningar inom post-konflikt, folkhälsa och trauma, samt **kapitel 5 “Alkoholindustrins intåg”** – om industrins strategier och ökad konsumtion. I slutet finns även reflektioner från organisationerna IKFF (Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet) och Movendi International.

Samtala och reflektera - välj ett antal frågor och diskutera med varandra i gruppen.

1. Finns det ord eller begrepp i texterna som är svåra att förstå? Är det något ni behöver kolla upp?
2. I genomgången av våldets tystnad och Ukraina lyfts fram hur kvinnor och barn drabbas av våld under och efter konflikter. Hur påverkar idéer om lojalitet och könsroller kvinnors säkerhet och frihet i krig? Vad kan göras för att förbättra deras situation?
3. Vad tycker ni om jämförelsen mellan barnsoldater som utnyttjas i krig och barn som i svenska gäng används för våldsbrott? Hur påverkar berusning och tillgången till alkohol och droger deras vilja att delta i våldsbrott eller deras förmåga att komma ur kriminalitet?

Träff 3 fortsättning

4. Vad tänker ni om hur trauman kan påverka flera generationer? Är samhället tillräckligt förberett för att hantera detta? Hur kan vi öka kunskapen om sambanden mellan trauman och beroende?
5. I avsnittet om alkoholindustrins roll i krig och konflikter nämns hur alkoholföretag engagerar sig i olika projekt som bidrar till samhällsutveckling – som idrottsverksamhet eller vattentillgång. Vad tycker ni om det? Hur skulle ni bemöta argument om att det endast är något positivt?
6. Alkoholindustrin försöker ofta påverka lagar och regler i länder som befinner sig i post-konflikt och återuppbyggnad av landet. Vilka konsekvenser kan det få på kort och lång sikt?
7. "Fred är inte bara ett avlägset mål som vi söker, utan ett medel med vilket vi når målet." Reflektera kring på vilket sätt en god folkhälsa kan främja och bevara fred?

Bonusfrågor som passar till reflektionerna från IKFF och Movendi:

Utifrån rapporten har organisationerna IKFF och Movendi International fått fundera över vad de tar med sig av texten och vad deras organisationer kan bidra med för att stärka freden och folkhälsan. Läs gärna även dessa kapitel och fundera på följande frågor.

- Vad tänker ni kring den historiska kopplingen mellan nykterhetsrörelsen och fredsrörelsen? Vilka kopplingar finns mellan frågorna idag?
- Varför är alkoholindustrin extra långsam att lämna en konfliktzon och extra snabb att etablera sig?

